

Чуваков О.А.

Одеський національний університет імені І.І. Мечнікова

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ КАТЕРИНЧУК К.В. «ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я ОСОБИ: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ»

Аналізуючи сучасні тенденції розвитку теорії кримінального права, можна констатувати тенденцію збільшення кількості публікацій. Однак із-поміж усіх оприлюднених праць актуальними на даний час залишаються питання злочинів проти здоров'я особи, що передбачені Кримінальним кодексом України. Активна протидія злочинам проти здоров'я особи здійснюється завдяки внутрішній політиці держави, яка визначає одними з пріоритетних завдань охорону життя та здоров'я особи (ст. 3 Конституції України). Саме тому на державному рівні розроблені програми, які покликані врегулювати ці питання: Концепція Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Закон України № 228-15 від 21 листопада 2002 року), Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки на період до 2020 року (Постанова Кабінету Міністрів України № 942 від 7 вересня 2011 року), Концепція Загальнодержавної програми «Здоров'я – 2020: український вимір» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1164-р); План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи громадського здоров'я (розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 560-р) та Стратегія розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затверджена Постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року.

В анотації до монографії автором зазначено, що в роботі досліджено проблеми теорії та практики, теоретико-методологічних та прикладних засад кримінально-правової охорони здоров'я особи. Розглянуто проблемні питання об'єктивних та суб'єктивних ознак складів злочинів проти здоров'я особи, передбачених ст. 121–128, 130, 133 Кримінального кодексу України, особливості кваліфікації та покарання за такі злочини.

Рецензована монографія складається з передмови, що, по суті, є вступом, чотирьох розділів, тринадцяти підрозділів, трьох пунктів та висновків.

У вступі автор пояснює актуальність і окреслює напрями дослідження пріоритетних завдань держави – охорони прав та свобод людини і громадянина.

Перший розділ розкриває теоретико-методологічні та прикладні засади дослідження кримінально-правової охорони здоров'я особи. Значна увага автора приділена соціальній обумовленості кримінальної відповідальності злочинів проти здоров'я особи. Проаналізовано КК УСРР (1922, 1927 рр.) та КК України (1960, 2001 рр.) у частині злочинів проти здоров'я особи, що надало можливість автору виявити недоліки та запропонувати конкретні зміни до чинного КК України. Здійснено порівняльно-правову характеристику злочинів проти здоров'я особи, що належать до різних типів (сім'ї) правових систем світу, таких як: романо-германський, англо-американський, змішаний, релігійний, традиційний.

У другому та третьому розділі монографії розкриті особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак складів злочинів проти здоров'я особи. Висвітлені дискусійні питання щодо об'єктивної сторони складів (суспільно небезпечного діяння, суспільно небезпечних наслідків та причинного зв'язку між суспільно небезпечним діянням та суспільно небезпечними наслідками) злочинів проти здоров'я особи. Автором здійснено анкетування судово-медичних експертів, суддів та населення, що вигідно вирізняється, як концептуально і структурно цілісне дослідження.

Заслужують на увагу прогресивні пропозиції автора замінити окремі терміни в КК України, зокрема: «душевне хвилювання» на «емоційне збудження», «злочинець» на «особа, що вчинила злочин», «тілесне ушкодження» на «шкода здоров'ю»; «втрата працездатності» на «пониження працездатності».

У роботі акцентується увага, що ознаки тілесних ушкоджень визначено, крім Кримінального кодексу України, і в «Правилах судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень», затверджених наказом МОЗ України від

17 січня 1995 р. № 6. Однак, як вдало підмічено автором, ці документи мають суперечливу термінологію та потребують негайного оновлення.

Охарактеризовано кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки складів злочинів проти здоров'я особи. Розроблено власне бачення щодо розширення даних ознак із урахуванням «позитивного» досвіду інших країн. Слушною є думка автора щодо розробки нормативно-правового акту для встановлення розмірів стійкої втрати загальної працездатності й затвердження, разом зі змінами до Правил судово-медичного визначення, ступеня тяжкості тілесних ушкоджень від 1995 р. (у новій, адаптованій до положень Кримінального кодексу України редакції) як єдиного документу. Необхідно розробити кардинально нову Постанову, що має містити особливості кваліфікації злочинів проти життя та здоров'я особи, надати визначення оціночної термінології, що міститься в даному розділі КК України. Потребують змін та доповнень статті Кримінального кодексу України не лише в частині злочинів проти здоров'я особи, а й інших його положень.

Рецензована наукова робота містить і деякі дискусійні положення. Так, автор недостатньо уваги приділив розмежуванню злочинів. Автору

слід було б розглянути і особливості розмежування злочинів проти здоров'я особи із суміжними злочинами не лише в межах II розділу «Злочини проти життя та здоров'я особи» Особливої частини Кримінального кодексу України.

Зазначимо, що загалом монографія Катеринчук К.В. на тему «Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики» висвітлює важливі та актуальні питання злочинів проти здоров'я особи. Рецензовану монографію в цілому оцінюємо позитивно та наголошуємо на її актуальності. Автором досліджено окремі проблемні питання, що визначають новизну та обґрунтованість сформульованих наукових положень, висновків і пропозицій, що є значним внеском у розвиток сучасної вітчизняної юридичної науки.

Рецензоване видання має наукову та практичну цінність, є оригінальним дослідженням, в якому започатковано нові напрями розробок, і становить значний інтерес для студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та науково-педагогічного складу юридичних навчальних закладів і факультетів, науковців, суддів, працівників правоохоронних органів, адвокатів, інших практикуючих юристів.